

Ümumiməlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	VET 465 Epizootologiya – 2, 4 AKTS
	Departament	Həyat Elmləri
	Program (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2023/24-cü tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim	Məmmədov Rafail Əhməd oğlu
	E-mail:	rafail.mammadov@khazar.org
	Telefon:	Ev : 465 58 42, mobil: 070 640 44 00
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Elşən Mehdiyev küç. (Bakıxanov kampusu)
	Məsləhət saatları	
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü	Məcburi	
Əsas (dərslilər) və əlavə ədəbiyyat	<ol style="list-style-type: none"> İ.B. Məmmədov, A.Ə. Əhmədov, N.İ. Məmmədov – “Epizootologiya və quşların infeksiyon xəstəlikləri” Bakı . 2003. R.A. Qədimov, Z.Ə. Ələsgərov, Q.Ə. Dünyamaliyev, İ.B. Məmmədov – “ Kənd təsərrüfatı heyvanlarının infeksiyon xəstəliklərinin diaqnostikası və profilaktikasında istitadə edilən bioloji preparatlar” Gəncə - 2002. A. S. Əliyev, Y.Y. Danko, İ.D. Yeşenko, A.V. Kudryavseva. “ Epizootologiya mikrobiologiya ilə” dərslik (rus dilində) Sank-Peterburq Lan 2018. https://e.lanbook.com/book/107943 A.A. Sidorçuk, N.A. Məsimov, V.L. Krupalkin və b. “Heyvanların infeksiyon xəstəlikləri” Dərslik. (rus dilində) Moskva – 2016. V.V. Makarov- “ Epizootoloji müayinə metodu” dərs vəsaiti (rus dilində), Sank-Peterburq Lan 2009. https://e.lanbook.com/book/249 N.A. Məsimov İtlərin və pişiklərin infeksiyon xəstəlikləri dərs vəsaiti (rus dilində), Sank-Peterburq Lan 2017 https://e.lanbook.com/book/90855. S.Məhərrəmov, E. Əsədov, H. Hüseyinov, Ə. Tahirov , Y. Rüstəmli “Bal arısının xəstəlikləri və zərərvericiləri” dərs vəsaiti, Naxçıvan- 2014. S.A. Şçislenko “Balıqların infeksiyon xəstəlikləri” dərs vəsaiti (rus dilində) Moskva – 2023. https://urait.ru/bcode/519720 Z.Ə. Ələsgərov “Antropozoonoz xəstəliklər”. Dərslik. Bakı – 2016. Z.Ə. Ələsgərov, E.M. Ağayeva, Q.Ə. Dünyamaliyev- “Baytarlıq virusologiyası” Bakı, 2009. 	
Kursun məqsədi və vəzifələri	<p>Baytarlıq fakültələrində epizootologiya və heyvanların infeksiyon xəstəlikləri fənninin tədrisi tələbələrin hazırlanması və yüksək ixtisaslı baytarlıq mütəxəssislərinin formalaşdırılması baxımından aparıcı rol oynayır.</p> <p>Fənnin tədris olunmasının əsas məqsədi tələbələrə heyvanların infeksiyon xəstəliklərinin baş verməsi, təzahürü və yayılması qanunauyğunluqları, infeksiyon xəstəliklərin diaqnostikası, onların qarşısının alınması və onlara qarşı mübarizə vasitələri və üsulları, baytarlıq-sanitariya tədbirlərinin təşkili, heyvandarlıqda infeksiyon xəstəliklər üzrə davamlı sağlamlıq durumunun yaradılması, həmçinin əhəlinin insan və heyvanlar üçün ümumi olan yoluxucu xəstəliklərdən (zoonozlar) qorunması haqqında zəruri bilikləri verməkdən ibarətdir.</p> <p>Fənnin tədris edilməsinin vəzifələrinə aşağıdakı məsələlərin tələbələrə öyrədilməsi aiddir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İnfeksiya və immunitetin epizootoloji aspektləri; • Müxtəlif təbii-coğrafi və sosial-iqtisadi şəraitlərdə epizootik proses və onun hərəkətverici qüvvələri; • Heyvanların infeksiyon xəstəliklərinin təkamülü, nomenklaturası və təsnifatı; • Epizootoloji müayinənin metod və üsulları; • Müasir heyvandarlıqda epizootiyaya qarşı işin prinsipləri; • Heyvanların infeksiyon xəstəlikləri zamanı tətbiq edilən terapevtik və müalicə-profilaktiki vasitələr və metodlar; • Baytarlıq sanitariyasının əsasları - dezinfeksiya, dezinseksiya, deratizasiya və onların praktiki şəraitdə tətbiqi; • heyvanların infeksiyon xəstəliklərinin epizootoloji və iqtisadi baxımdan daha 	

	<p>mühüm olan əsas xüsusiyyətləri, onların diaqnostikası və müalicəsi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • heyvanların infeksiyon xəstəliklərinə qarşı ümumi və spesifik profilaktiki və sağlamlaşdırıcı tədbirlərin həyata keçirilməsi.
<p>Kursun məzmunu</p>	<p>“Epizootologiya və heyvanların infeksiyon xəstəlikləri kursu” iki hissədən ibarətdir: Ümumi və xüsusi epizootologiya. Ümumi epizootologiya infeksiya haqqında ümumi nəzəriyyəni, immunitetin epizootoloji aspektlərini, epizootik prosesi, infeksiyon xəstəliklərin təkamülünü, nomenklaturasını və təsnifatını, infeksiyon xəstəliklərin qarşısının alınması və aradan qaldırılmasının ümumi prinsiplərini öyrənir.</p> <p>Xüsusi epizootologiya ayrı-ayrı infeksiyon xəstəliklərin epizootologiyasını, patogenezini, xəstəliklərin klinik mənzərəsini, dəqiq və spesifik diaqnostikasını, hər bir konkret infeksiyaya qarşı patogenetik (spesifik) terapiyanı, spesifik profilaktika üsul və vasitələrini və hər birinin aradan qaldırılması (ləğvi) üçün tədbirləri öyrənir.</p>
<p>Tədris (öyrənmə) nəticələri</p>	<p>Epizootologiya və heyvanların infeksiyon xəstəliklər kursunun öyrənilməsi nəticəsində tələbə aşağıdakıları biləcəklər:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infeksiyon və epizootik proseslərin inkişaf qanunauyğunluqlarını, epizootiya, enzootiya, sporadiya və panzootiyaların dəyişmə və gedişatının mərhələlərini; - heyvanların kəskin və xroniki gedişli infeksiyalarının səbəblərini və inkişaf mexanizmlərini, bu xəstəliklər zamanı makroorqanizmlərdə əmələ gələn tipik patoloji anatomik dəyişiklikləri; - heyvanlar arasında tez-tez rast gəlinən infeksiyon xəstəliklərin əsas təzahür formalarını, etiologiyasını, patogenezini və xəstəliyin nəticələrini; - heyvanların infeksiyon xəstəliklərinin etioloji, patogenetik, simptomatik terapiyasının və profilaktikasının (ümumi və xüsusi) prinsiplərini; - baytarlıq sanitariyasının əsaslarını və dezinfeksiya, dezinseksiya, deratizasiya tədbirlərini heyvandarlıq təsərrüfatlarında tətbiqini; - infeksiyon prosesin müxtəlif inkişaf mərhələlərində yoluxmuş heyvanları aşkar etməyi və infeksiyon xəstəliklərin əmələ gəlmə səbəblərini müəyyən etməyi, həmçinin infeksiyon və epizootik proseslərin gedişatını xarakterizə etməyi; - bakterioloji və virusoloji metodlardan istifadə etməklə infeksiyon xəstəliklərin törədicilərini ayırmağı; - epizootoloji analizin aparılmasını, infeksiya törədicisinin identifikasiyasını və sonra infeksiyanın enzootiyadan panzootiyaya qədər yayılma dərəcəsini müəyyən etməyi. <p>Bu kursu bitirmiş tələbələr nəyi bacaracaqlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infeksiyon prosesin inkişaf qanunauyğunluqlarını təhlil etməyi, infeksiyon xəstəliklərin baş verməsi, yayılması və sönməsi üzrə prosesləri idarə etməyi; - kompleks epizootoloji müayinə metodlarından istifadə etməklə infeksiyon xəstəliyə tutulmuş heyvanların aşkar edilməsi üsullarını; - infeksiyon prosesin inkişafını proqnozlaşdırmağı, diaqnostik testlərin, müalicə və profilaktiki tədbirlərin nəticələrini dəyərləndirməyi; - infeksiyon və epizootik proseslərin mümkün gedişlərini qiymətləndirməyi; - infeksiyon xəstəliklər zamanı situasion tapşırıqları həll etməyi, infeksiyon xəstəliklərin inkişafını düzgün xarakterizə etməyi, laborator diaqnostik testlərin nəticələrinin interpretasiyası, infeksiyon xəstəliyə tutulmuş heyvan orqanizmdə gedən prosesləri ümumbioloji, ekoloji və tibbi-baytarlıq baxımından düzgün dəyərləndirməyi; - epizootoloji müayinə və epizootoloji eksperiment metodlarını düzgün və kompleks şəkildə tətbiq etməyi; - infeksiyon xəstəliyin yaranma səbəblərini və patogen faktorun makroorqanizmə yoluxma yollarını düzgün müəyyən etməyi, antigenin makroorqanizmə daxil olması hesabına sintez olunan spesifik antitelin miqdarı üzrə infeksiyon prosesin gedişini xarakterizə etməyi; - epizootoloji analizi düzgün aparmağı və infeksiya törədicisini dəqiq identifikasiya etməyi; - heyvandarlıq təsərrüfatlarında dezinfeksiya, dezinseksiya və deratizasiya tədbirlərini vaxtında və səmərəli şəkildə həyata keçirməyi;

	- epizootiya əleyhinə profilaktiki tədbirlərə və infeksiyanın ləğvinə dair planların hazırlanması üzrə qərarlar verməyi.		
Tədris metodları	Mühazirə		x
	Qrup müzakirəsi		x
	Seminar		x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı		30
	Fəallıq		5
	Davamiyyət		5
	Tapşırıq və testlər (quiz1,2)		10
	Kurs işi (Layihə1,2,3)		10
	Final imtahanı		40
	Yekun		100
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<p>Davamiyyət Dərslərə davamlı gəlmək çox vacibdir. Mühazirələr və dərslərdə iştirak sizin bilik və bacarıqlarınızı genişləndirir. Buraxılmış dərslərə görə və yerinə yetirmədiyiniz tapşırıqlar üçün siz məsuliyyət daşıyırsınız.</p> <p>Sınıf qaydaları və ya ümumi qaydalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hər dəfə sinfə vaxtında gəlmək; - Müəllimdən 5 dəqiqə sonra sinfə gələnlərə qaib yazılır; - Bütün tapşırıqları vaxtında təhvil vermək; - Tapşırıqlarda plagiarizmdən istifadə etmək yolverilməzdir; - Dərs kitablarından mütləq istifadə etmək! Əlavə mənbələr: internet materialları və əlavə kitablardan istifadə qiymətləndirilir; - Qrup yoldaşlarınıza və müzakirələr zamanı onların fikirlərinə hörmətlə yanaşmaq; - Sınıfda mobil telefondan istifadə etmək olmaz; - Müəllimin sinfdə verdiyi tapşırıq və göstərişlər bütün tələbələr tərəfindən yerinə yetirilməlidir; - Qrup işlərində bütün tələbələrin aktiv iştirakı vacibdir; - Hər bir tələbəyə semestr ərzində könüllü olaraq dərsin müəyyən hissəsində müəllim kimi özünü sınağa icazə verilir; - Müəllimlə email vasitəsilə, yaxud iş saatlarında ofisdə (1-5-ci günlər səhər saat 9-dan axşam saat 6-ya qədər, 13:00-14:00 nahar vaxtı çıxılmaqla) əlaqə saxlamaq (axşam saat 9-dan sonra və bazar günlərində yazılan emailərə cavab verilmir); - Müəllimə Whatsapp mesajları və SMS-lər yazmamaq. <p>Kursa verilən tələblər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dərs kitablarını və əlavə materialları oxumaq; 2. Sınıfdəki bütün müzakirələrdə, diskussiyalarda və digər intellektual fəaliyyətlərdə aktiv olmaq; 3. Tapşırıqları tələb olunan vaxtda və formatda tərtib etmək; 4. Xəstəlik və fəvqəladə hallardan başqa bütün dərslərdə iştirak etmək. <p>Bü kurs üçün bir aralıq və bir final imtahanı nəzərdə tutulmuşdur. Bütün imtahan sualları sylabusda yazılan mövzulara əsasən tərtib olunacaqdır.</p> <p>Hər bir modulun sonunda tələbələrə bu modul daxilində keçirilən mövzularla bağlı quiz (test) keçiriləcək və hər biri 5 bal olmaq şərti ilə ümumi 10 bal veriləcəkdir.</p> <p>Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.</p> <p>Dərsə gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq tələbə dərs saatına buraxıla bilər.</p> <p>Dərsi pozmaq, dərsdən icazə istəmək, qrup işlərinin hazırlanması xaricində cib telefonundan istifadə etmək kimi davranışlar arzu olunmazdır.</p> <p>Tələbələrin hazırladıqları təqdimatlarda mənbələrin göstərilməsi vacib şərtidir.</p> <p>Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahana buraxılması ilə bağlı məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. Aralıq və yekun imtahanı mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmır.</p> <p>Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürmələr qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və</p>		

	<p>tələbə 0 (sıfır) balla qiymətləndirilir.</p> <p>Universitet qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il götürə bilər.</p> <p>Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefondan istifadə qadağandır.</p>
--	--

Mövzular üzrə saatları bölgüsü və təqvim-tematik plan

Həftə	Tarix	Mövzular və tədris sualları	Saat	Əsas (dərsliklər) və əlavə ədəbiyyat
I	16.02.24	<p>Mövzu №16: Leptospiroz</p> <p>Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri.</p>	2	Ədəbiyyat - 1,2,4,5,6,7,11
II	23.02.24	<p>Mövzu №17: Çiçək</p> <p>Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri</p>	4	Ədəbiyyat – 1,2,4,6,7,12
III	01.03.24	<p>Mövzu №18: Salmonellyoz</p> <p>Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri</p>	2	Ədəbiyyat - 1,2,4,5,6,7,11
IV	08.03.24	<p>Mövzu №19: İri buynuzlu heyvanların emfizematoz karbunkul</p> <p>Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri</p>	2	Ədəbiyyat - 1,2,5,6,7
V	15.03.24	<p>Mövzu №20: Qoyunların bradzotu Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri</p>	4	Ədəbiyyat - 1,2,5,6,7
VI	29.03.24	<p>Mövzu №21: Donuzların klassik və afrika taunu. Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri</p>	2	Ədəbiyyat - 1,2,4,6,7,12
		<p>QUIZ 1</p>	1	

VII	05.04.24	Mövzu №22: Atların qripi. Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri	2	Ədəbiyyat - 1,2,4,6,7,12
Aralıq imtahanı				
VIII	12.04.24	Mövzu 23: Atların rinopnevmoniyası. Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri	4	Ədəbiyyat - 1,2,4,6,7,12
IX	19.04.24	Mövzu 24: Quşların Nyūkasl xəstəliyi. Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri	2	Ədəbiyyat - 1,2,3,6,7,12
X	26.04.24	Mövzu 25: Quşların çiçəyi. Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri.	4	Ədəbiyyat - 1,2,3,6,7,12
XI	03.05.24	Mövzu 26: Quşların marek xəstəliyi Tarixi məlumat. Xəstəliyin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliyin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri.	2	Ədəbiyyat - 1,2,3,6,7,12
XII	10.05.24	Mövzu 27: İtlərin geniş yayılan infeksiyon xəstəlikləri Xəstəliklərin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliklərin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri.	4	Ədəbiyyat - 1,2,6,7,8
XIII	17.05.24	Mövzu 28: Pişiklərin geniş yayılan infeksiyon xəstəlikləri. Xəstəliklərin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliklərin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri.	2	Ədəbiyyat - 1,2,6,7,8
XIV	24.05.24	Mövzu 29: Arıların infeksiyon xəstəlikləri. Xəstəliklərin törədiciyi. Törədiciyin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliklərin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz.	4	Ədəbiyyat - 5,6,7,9

		Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profi-laktika və mübarizə tədbirləri.		
XV	31.05.24	Mövzu 30: Balıqların infeksiyon xəstəlikləri. Xəstəliklərin törədiciləri. Törədicilərin davamlılığı. Epizootoloji məlumatlar. Patogenez. Xəstəliklərin gedişi və kliniki əlamətləri. Patoloji-anatomik dəyişikliklər. Diaqnoz. Təfriqi diaqnoz. Müalicə. İmmunitet. Profilaktika və mübarizə tədbirləri.	2	Ədəbiyyat - 5,6,7,10
		QUIZ 2	2	
		Final imtahanı	45	

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
XƏZƏR UNİVERSİTETİ
HƏYAT ELMLƏRİ VƏ MÜHƏNDİSLİK FAKÜLTƏSİ
HƏYAT ELMLƏRİ DEPARTAMENTİ**

EPİZOOTOLOGİYA -2
SİLLABUS

Tədris ili və semestri

2023/2024 Yaz

Razılaşdırılmışdır

Təsdiq edirəm

Departament müdiri:
b.ü.f.d. C.M. Eldarova